

PORADNIK – JAK SIĘ ROZWIEŚĆ

(dla osób szukających odpowiedzi na podstawowe pytania co do zasad rozwodu)

Rozwód

Decyzja o rozstaniu z małżonkiem nie jest łatwa, takie pytanie zadaje sobie wiele osób. Należy zaznaczyć, że nie każde problemy małżeńskie kwalifikują się do orzeczenia rozwodu. Rozwód w Polsce nie jest także udzielany „na życzenie”. Aby sąd orzekł rozwód, muszą zaistnieć określone przesłanki materialne, które ponadto w toku postępowania sądowego zostaną przez strony należycie udowodnione. Ponadto, na formułę procesu rozwodowego mają także znaczenie dodatkowe okoliczności, jak czy małżonkowie posiadają wspólne małoletnie dzieci oraz czy razem zamieszkują. Na decyzję o rozwodzie wpływają również czynniki ekonomiczne, jak posiadanie wspólnego majątku oraz możliwość jego podziału (w tym istniejących zobowiązań).

Rozwód w języku prawnym określany jest jako „*trwały i zupełny rozkład pożycia małżeńskiego*”. Sąd orzeka rozwód, jeżeli wszystkie przesłanki zostaną udowodnione. W określonych okolicznościach, pomimo ziszczenia się tych przesłanek, rozwód jednak nie zostanie przez sąd udzielony.

Rozkład pożycia

Co w sensie prawnym oznacza „rozkład pożycia”, czy zaistniał on już w moim małżeństwie w stopniu wystarczającym do orzeczenia rozwodu oraz co w sytuacji tylko częściowego rozkładu pożycia (np. zaniku więzi fizycznej oraz emocjonalnej, ale wciąż istniejącej jeszcze więzi gospodarczej), czy pomimo tego mam szansę w sądzie uzyskać rozwód? – to podstawowe pytania zadawane sobie przez osoby myślące o rozwodzie.

Na więź małżeńską w rozumieniu prawnym składają się trzy warstwy: więź psychiczna (emocjonalna), fizyczna oraz gospodarcza.

Wspólne zamieszkiwanie, posiadanie wspólnego majątku uznaje się za przejaw więzi gospodarczej. Zanik więzi psychicznej może przejawiać się brakiem zainteresowania życiem współmałżonka, wrogim nastawieniem do niego oraz przemocą fizyczną lub psychiczną. Z kolei zanik więzi fizycznej może oznaczać nie tylko zaprzestanie współżycia, ale również brak innych gestów potwierdzających uczucie i zażyłość.

W sytuacji wzorcowej sąd orzeka rozwód, jeżeli między małżonkami doszło do zaniku wszystkich trzech rodzajów więzi w sposób zupełny i trwały (a nie tymczasowy). W

określonych sytuacjach sąd może orzec rozwód pomimo tego, że pomiędzy stronami nie doszło jeszcze do zaniku wszystkich trzech rodzajów więzi. Na przykład strony przestały ze sobą współżyć, uczucie pomiędzy nimi wygasło, natomiast z różnych względów dalej ze sobą razem mieszkają. Każdy przypadek sąd rozpatruje indywidualnie uwzględniając całość zgromadzonego materiału dowodowego, który powinien wyjaśnić sądowi dany kontekst sprawy oraz go przekonać, że rozpad małżeństwa jest trwały, a ewentualne próby naprawy związku są bezcelowe.

Kiedy sąd nie orzeknie rozwodu

Sąd nie orzeknie rozwodu, jeżeli strony nie wykażą, że doszło pomiędzy nimi do trwałego i zupełnego rozkładu pożycia małżeńskiego. Może tak się stać zarówno, gdy rzeczywiście nie doszło jeszcze do rozpadu małżeństwa, a także na skutek błędów popełnionych w postępowaniu procesowym. To na stronach bowiem ciąży ciężar udowodnienia, że ziściły się materialne przesłanki orzeczenia rozwodu.

Ponadto – pomimo zupełnego i trwałego rozkładu pożycia małżeńskiego - sąd nie orzeka rozwodu, jeżeli na skutek rozwodu miałyby ucierpieć dobro małoletnich dzieci oraz jeżeli rozwodu domaga się osoba wyłącznie winna rozkładu pożycia, a drugi z małżonków nie wyraża na rozwód zgody, chyba że w danych okolicznościach sprzeciw małżonka jest sprzeczny z zasadami współżycia społecznego.

Sposób prowadzenia sprawy rozwodowej diametralnie różni się w zależności od posiadania lub też braku potomstwa. Jeżeli małżonkowie posiadają wspólne małoletnie dzieci, to obowiązkowo przeprowadzany jest dowód na okoliczność, czy rozwód nie wpłynie negatywnie na dobro małoletnich dzieci.

Od przygotowania stron do procesu w dużej mierze zależy sprawne przeprowadzenie rozwodu. Dlatego decydując się na rozwód należy odpowiednio przygotować materiał dowodowy na okoliczność tych przesłanek, które będą w sądzie prezentowane: rozkładu pożycia małżeńskiego, dobra małoletnich dzieci lub zasad współżycia społecznego.

Z winą czy bez winy?

Postępowanie rozwodowe może być z orzekaniem o winie lub bez orzekania o winie. Wybór formy prawnej postępowania determinuje sposób prowadzenia sprawy rozwodowej.

W przypadku nieorzekania o winie, sąd ocenia jedynie przesłanki rozwodu nie zajmując się w ogóle kwestią, który z małżonków jest winny rozpadowi małżeństwa. Natomiast w przypadku orzekania o winie sąd bada, co było przyczyną rozpadu małżeństwa i czy jest to okoliczność zawiniona, jak np.: zdrada małżeńska, przemoc, alkoholizm, hazard, itd. Należy pamiętać, że każda z tych okoliczności (przyczyna rozwodu oraz ciężar winy) musi zostać należycie wykazana przed sądem według zasad postępowania dowodowego.

Na zgodne żądanie obu stron sąd może odstąpić od orzekania o winie i zwykle na taką drogę prawną decydują się małżonkowie, którzy chcą szybko i sprawnie przeprowadzić rozwód.

W określonych sytuacjach wskazane jest jednak orzekanie o winie. Stwierdzenie w wyroku rozwodowym, że jedna ze stron jest wyłącznie winna rozkładowi pożycia, uprawnia drugiego z małżonków do żądania zasądzenia alimentów za pogorszenie się jego sytuacji życiowej.

Ponadto należy pamiętać, że w niektórych przypadkach obowiązek alimentacyjny pomiędzy małżonkami utrzymuje się także po orzeczeniu rozwodu. Uzyskanie stwierdzenia wyłącznej winy jednego z małżonków zabezpiecza na przyszłość przed żądaniem alimentów przez byłego małżonka, który po rozwodzie popadnie w niedostatek (np. na skutek pijaństwa, choroby lub wypadku).

Rozwód a dzieci

W wyroku rozwodowym sąd obowiązkowo rozstrzyga – oprócz orzeczenia rozwodu – także o władzy rodzicielskiej nad wspólnym małoletnim dzieckiem obydwójga małżonków, kontaktach rodziców z dzieckiem, a także o alimentach.

Na zgodny wniosek obu stron sąd może jednak nie orzekać o kontaktach, co oznacza, że kontakt obu rodziców z dzieckiem jest nieskrępowany, a rodzice muszą w tym zakresie ze sobą współpracować po orzeczeniu rozwodu.

Rodzice mają także możliwość przedstawienia sądowi porozumienia dotyczącego sposobu wspólnego wykonywania władzy rodzicielskiej oraz utrzymywania kontaktów rodziców z dzieckiem. Jeśli uzgodnienia nie naruszają dobra dziecka, sąd może przychylić się do zaproponowanego porozumienia. Z kolei brak porozumienia oznacza, że sąd w wyroku rozwodowym rozstrzyga o powierzeniu władzy rodzicielskiej, sposobie wykonywania praw rodzicielskich, realizacji kontaktów, względnie o ograniczeniu lub pozbawieniu władzy rodzicielskiej.

Orzekając o alimentach sąd bierze pod uwagę potrzeby małoletniego dziecka oraz możliwości zarobkowe obowiązującego małżonka.

Należy pamiętać że skutki orzeczenia w zakresie alimentów oraz władzy rodzicielskiej rozciągają się na wiele lat po rozwodzie. Przykładowo zgoda w procesie rozwodowym na niskie alimenty może spowodować, że po rozwodzie dziecku będzie brakowało środków finansowych na zaspokojenie jego potrzeb życiowych, zaś złe uregulowanie sposobu sprawowania władzy rodzicielskiej może skutkować konfliktem z byłym małżonkiem. Zalecane jest więc rozważne podjęcie decyzji procesowych oraz staranne przygotowanie materiału dowodowego, ponieważ rzutują one na wiele lat po orzeczeniu rozwodu.

Więcej nt. alimentów oraz władzy rodzicielskiej patrz w osobnych poradnikach.

Majątek

Orzeczenie rozwodu oznacza zniesienie ustawowej wspólności majątkowej małżeńskiej. Tak więc wszelkie dobra nabyte po rozwodzie wchodzi już do majątków odrębnych. Rozwód natomiast nie znosi wspólnego majątku (aktywów i pasywów) nabytego w trakcie trwania małżeństwa. Podział tego majątku wymaga odrębnego postępowania sądowego bądź ugodowego.

Niniejszym poradnik ma na celu przybliżyć zainteresowanym podstawowe pojęcia związane z rozwodem. Każdy przypadek wymaga indywidualnej analizy procesowej.

Radca Prawny
dr Tomasz Borowiec